



ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK**

**JMÉNEM REPUBLIKY**

Krajský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Oto Kubeše a soudkyň Mgr. Kateřiny Boudníkové a JUDr. Radky Zahradníkové, Ph.D. ve věci

žalobce: **PROFI CREDIT Czech, a.s.**, IČO 61860069  
sídlem Klimentská 1216/46, 110 00 Praha 1  
zastoupený advokátkou JUDr. Kateřinou Perthenovou  
sídlem Velké náměstí 135/19, 500 03 Hradec Králové

proti  
žalované: **P. Ž.**, narozená dne [redacted]  
bytem [redacted]

**o zaplacení 47 738 Kč s příslušenstvím,**

o odvolání žalobce proti rozsudku Okresního soudu v Kolíně ze dne 14. 7. 2020, č. j. 10 C 127/2019 - 97

**takto:**

I. Rozsudek soudu prvního stupně **se** ve výroku II. pro částku 46 930 Kč s úrokem z prodlení ve výši 9 % ročně z částky 46 930 Kč od 24. 9. 2019 do zaplacení, částku 15 200,52 Kč a úrok ve výši 20 % ročně z částky 53 474,02 Kč od 1. 12. 2018 do 7. 3. 2019, z částky 51 241,19 Kč od 8. 3. 2019 do 2. 4. 2019, z částky 48 241,19 Kč od 3. 4. 2019 do 4. 4. 2019, z částky 46 241,19 Kč od 5. 4. 2019 do 7. 5. 2019, z částky 45 241,19 Kč od 8. 5. 2019 do zaplacení, maximálně však do doby, kdy celkový úrok dosáhne částky 236 476 Kč a ve výroku III. **potvrzuje.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

**Odůvodnění:**

1. Rozsudkem uvedeným v záhlaví soud prvního stupně ve výroku I. uložil žalované povinnost zaplatit žalobci částku 808 Kč s úrokem z prodlení ve výši 9 % ročně z částky 808 Kč od 24. 9.

2019 do zaplacení, do tří dnů od právní moci rozsudku, ve výroku II. zamítl žalobu v části, ve které se žalobce domáhal po žalované zaplacení částky 62 130,52 Kč, úroku ve výši 98,66 % ročně z částky 53 474,02 Kč od 1. 12. 2018 do 7. 3. 2019 ve výši 13 485,91 Kč, úroku ve výši 98,66 % ročně z částky 51 241,19 Kč od 8. 3. 2019 do 2. 4. 2019 ve výši 3 463,98 Kč, úroku ve výši 98,66 % ročně z částky 48 241,19 Kč od 3. 4. 2019 do 4. 4. 2019 ve výši 250,86 Kč, úroku ve výši 98,66 % ročně z částky 46 241,19 Kč od 5. 4. 2019 do 7. 5. 2019 ve výši 3 967,59 Kč a úroku ve výši 98,66 % ročně z částky 45 241,19 Kč od 8. 5. 2019 do zaplacení, maximálně však do doby, kdy celkový úrok za dobu od 1. 12. 2018 dosáhne částky 236 476 Kč a úroku z prodlení ve výši 9 % ročně z částky 46 930 Kč od 24. 9. 2019 do zaplacení a ve výroku III. vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

2. Proti tomuto rozsudku podal žalobce včasné odvolání, a to proti zamítavému výroku II., v části úroku ve výši 20 % ročně z částky 53 474,02 Kč od 1. 12. 2018 do 7. 3. 2019, z částky 51 241,19 Kč od 8. 3. 2019 do 2. 4. 2019, z částky 48 241,19 Kč od 3. 4. 2019 do 4. 4. 2019, z částky 46 241,19 Kč od 5. 4. 2019 do 7. 5. 2019 a z částky 45 241,19 Kč od 8. 5. 2019 do zaplacení, maximálně však do doby, kdy celkový úrok dosáhne částky 236 476 Kč, v části rozdílu mezi požadovanou původní dlužnou jistinou úvěru ve výši 45 241 Kč a přiznanou částkou 808 Kč, tj. částky 44 433 Kč spolu s úrokem z prodlení ve výši 9 % ročně od 24. 9. 2019 do zaplacení, a v části smluvní pokuty dle bodu 6. 1. smlouvy ve výši 1 497 Kč spolu s úrokem z prodlení ve výši 9 % ročně od 24. 9. 2019 do zaplacení, v části nákladů vzniklých v souvislosti s prodlením žalované dle bodu 6. 2. smlouvy ve výši 1 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 9 % ročně od 24. 9. 2019 do zaplacení a v části týkající se smluvní pokuty dle bodu 6. 5. smlouvy ve výši 15 200,52 Kč. Má za to, že soud prvního stupně na základě provedených důkazů dospěl k nesprávným skutkovým zjištěním a že rozhodnutí ve věci založil na nesprávném právním posouzení, když dospěl k závěru, že žalobce má vůči žalované nárok pouze na úhradu zůstatku jistiny z důvodu absolutní neplatnosti smlouvy o úvěru. Žalobce se domnívá, že si svoji povinnost řádně prověřit úvěruschopnost žalované splnil, když zkoumal jak její příjmy, tak výdaje. Příjmy byly ověřeny výpisem z účtu, výplatní páskou a potvrzením zaměstnavatele o výši příjmů. Při zkoumání výdajů žalované žalobce vycházel z výdajů na bydlení, které žalovaná uvedla, k nim připočetl rezervu 1 000 Kč a zákonné životní minimum 3 410 Kč, nebyla-li žalovanou uvedena částka vyšší. Dále žalobce prověřil registry dlužníků a insolvenční rejstřík. Na základě těchto údajů je proveden interní skóring žalované. Pokud žalovaná zatají výdaje, nebo je uvede v nižší výši, nemůže takové jednání požívat právní ochrany s odkazem na § 6 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. z.“), když žalobce není schopen nepoctivost žalované odhalit. V tomto směru odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu (dále též „NS“) sp. zn. 4 Tdo 238/2019, v němž soud uzavřel, že na úvěrových společnostech nelze požadovat stoprocentní míru obezřetnosti, nýbrž pouze míru přiměřenou. Základ pro zkoumání úvěruschopnosti tak vytváří žalovaná jako žadatel o úvěr tím, že uvede v žádosti pravdivé a úplné údaje. Žalobce nemá objektivní možnost ověřit si údaje sdělené žalovanou. Povinnost žalobce nelze vykládat extenzivně. Žalobce při uzavření smlouvy vycházel přirozeně z toho, že dlužník má v úmyslu svůj závazek splnit a že z tohoto důvodu pamatuje i na případy, kdy by se jeho ekonomická situace zhoršila, a plnění závazku bylo ohroženo. Oproti prediktibilním výdajům na živobytí, výdaje na bydlení nelze stanovit fixní částkou, proto je třeba vycházet z údajů uvedených žalovanou, přičemž částka za bydlení u rodičů ve výši 1 300 Kč měsíčně není nepřiměřeně nízká vzhledem k předpokladu, že žalovaná se o náklady dělí s rodiči. Pokud ohledně nákladů na živobytí, kam se nezapočítávají splátky úvěrů či náklady na bydlení, žalobce vycházel z částky životního minima, když žalovaná neuvedla částku vyšší, pak nepochybil, neboť jde o částku, která je zákonem stanovena jako minimální částka postačující k obživě. Žalobce tak má za to, že ve smyslu nálezu Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 4129/18 přesvědčivě zkoumal, zda žalovaná jakožto budoucí dlužník nebude mít zjevný problém svůj úvěr splatit. Dle názoru žalobce je tak smlouva platná a jím v odvolání požadovaný úrok 20 % ročně by měl být s ohledem na svoji nízkou výši přiznan. Souladná se zákonem je i výše nároku na smluvní pokutu a nákladů souvisejících s prodlením. Navrhl proto, aby odvolací soud v napadené části výroku II. rozsudek

soudu prvního stupně změnil v souladu s odvolacím návrhem a současně žalobci přiznal právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

3. Žalovaná navrhla potvrzení napadeného rozsudku. Setrvala na svém názoru, že uzavřená smlouva o úvěru je neplatná z důvodu nesplnění zákonné povinnosti žalobce posoudit její úvěruschopnost. Odvolání je postaveno na svalování veškeré viny a odpovědnosti na žalovanou, žalobce sám svou odpovědnost za nedostatečné prověření úvěruschopnosti odmítá a její zákonné vymezení bagatelizuje, což odporuje nejen principu ochrany spotřebitele jakožto slabší smluvní strany, ale i této specifické povinnosti věřitele, která musí být prováděna s odbornou péčí. Žadatel o nebankovní úvěr je v tíživé finanční situaci, a proto činí pouze to, o co je poskytovatelem úvěru požádán. Žalovaná poskytla žalobci při žádosti o úvěr všechny podklady, o které ji žalobce požádal. Z hlediska profesionálního posouzení úvěruschopnosti však šlo o údaje zcela nedostatečné, v době sjednávání úvěru předkládala výplatní pásku za prosinec 2017, kdy její výplata byla vyšší z důvodu předvánočních odměn, přičemž do zaměstnání nastoupila teprve v polovině října 2017 a očekávala průměrnou čistou mzdu 11 000 Kč měsíčně. Neví, na jakém podkladu dospěl žalobce k závěru o výši příjmů 13 781 Kč. Praxi doplňovat si do dokumentů údaje podle své úvahy žalobce sám poodhaluje, když v odvolání uvádí, že sám zadává částku životního minima, pokud žalovaná neuvede částku vyšší. Žalovaná však na tuto částku dotazována nebyla. Formulář „hodnocení klienta“ není výsledkem individuálního vyplnění při osobním jednání. Všechny položky jsou ve formuláři již předvyplňovány, a to tak, aby žadatel o úvěr se vešel do interních kritérií pro poskytnutí úvěru. Žadatel samotný proti takovému postupu nic nenamítá, protože půjčku potřebuje a navíc mu není známo, zda nejde o zcela běžný postup, když zástupce žalobce v této souvislosti žalované nic nevysvětlil. Ve chvíli, kdy byla úvěrová smlouva podepisována, jí bylo předloženo k podpisu množství dalších formulářů předvyplněných žalobcem. Co se týče výdajů na bydlení, ohrazuje se proti tvrzení žalobce, že by uvedla, že žije s rodiči a přispívá částkou 1 300 Kč měsíčně. V té době bydlela sama v podnájmu a hradila celkové náklady na bydlení ve výši 8 000 Kč. Na výši nákladů na bydlení se jí však zástupce žalobce nijak nedotazoval. Touto svou praxí se žalobce snaží obcházet svoji předsmluvní povinnost. Pokud žalobce zmiňuje nepoctivé jednání ze strany žalované, pak upozorňuje, že se úvěr snažila splácet a žalobci prakticky uhradila celou částku jistiny, rozhodně se tak z její strany nejednalo o podvodné jednání v době, kdy o úvěr žádala. V době žádosti o úvěr měla vícero dluhů, což muselo vyplývat z dostupných registrů dlužníků.
4. Krajský soud v Praze jako soud odvolací přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, v intencích ustanovení § 212 věty první o. s. ř. v odvoláním napadené části výroku II. a závislém výroku III. podle ustanovení § 212a odst. 1, 5 a 6 o. s. ř. a dospěl k závěru, že odvolání žalobce není důvodné.
5. Rozsudek soudu prvního stupně nabyl právní moci ve výroku I. a ve výroku II. v části týkající se úroku ve výši 78,66 % ročně z částky 53 474,02 Kč od 1. 12. 2018 do 7. 3. 2019, z částky 51 241,19 Kč od 8. 3. 2019 do 2. 4. 2019, z částky 48 241,19 Kč od 3. 4. 2019 do 4. 4. 2019, z částky 46 241,19 Kč od 5. 4. 2019 do 7. 5. 2019 a z částky 45 241,19 Kč od 8. 5. 2019 do zaplacení, neboť v tomto rozsahu rozsudek soudu prvního stupně nebyl odvoláním žalobce dotčen.
6. Z obsahu spisu odvolací soud zjistil, že dne 26. 9. 2019 žalobce podal proti žalované žalobu na zaplacení částky 47 738 Kč (složené z jistiny 45 241 Kč, ze smluvní pokuty za prodlení s platbou tří splátek ve výši 1 497 Kč a z náhrady nákladů vzniklých v souvislosti s prodlením s pěti splátkami ve výši 1 000 Kč), s úrokem z prodlení ve výši 9 % ročně z částky 47 738 Kč od 24. 9. 2019 (vyhotovení žaloby) do zaplacení, dále na zaplacení částky 15 200,52 Kč představující smluvní pokutu za prodlení s platbou nové jistiny po zesplatnění úvěru (0,1 % denně z nové jistiny od 1. 12. 2018 do 24. 9. 2019 - vyhotovení žaloby) a smluvního úroku ve výši 98,66 % ročně z částky 53 474,02 Kč od 1. 12. 2018 do 7. 3. 2019, z částky 51 241,19 Kč od 8. 3. 2019 do 2. 4. 2019, z částky 48 241,19 Kč od 3. 4. 2019 do 4. 4. 2019, z částky 46 241,19 Kč od 5. 4. 2019 do 7. 5. 2019 a z částky 45 241,19 Kč od 8. 5. 2019 do zaplacení, maximálně však do doby, kdy úrok dosáhne částky 236 476 Kč.

7. Žalovaná se k žalobě vyjádřila tak, že nezpochybňuje skutečnost, že jí žalobce poskytl částku 55 000 Kč, nesouhlasila však s požadovanou částkou v žalobě. Namítla neplatnost uzavřené smlouvy vzhledem k tomu, že žalobce si řádně nesplnil svoji povinnost řádně posoudit úvěruschopnost žalované před poskytnutím úvěru. Dále namítala, že výše sjednaného úroku je v rozporu s dobrými mravy.
8. Soud prvního stupně na základě provedených listinných důkazů učinil následující skutková zjištění. Z výpisu z registru SOLUS plyne, že žalovaná neměla v tomto registru žádný záznam. Dle výpisu z registru NRKI platební morálka žalované v registru – skóre vyčíslena na 271 bodů zařazující žalovanou do kategorie I. s vyšším rizikem s tím, že poskytovaný úvěr je výrazněji limitován výší vyplacené částky, případně zamítán. Z listiny „hodnocení klienta“ ze dne 23. 1. 2018 bylo zjištěno, že žalobce počítal s průměrným čistým měsíčním příjmem žalované ze zaměstnání 13 781 Kč, jejími měsíčními výdaji 4 710 Kč (1 300 Kč bydlení u rodičů, 3 410 Kč životní minimum) a rezervou 1 000 Kč; volné zdroje tak měly činit 8 071 Kč měsíčně. Dále žalobce do této listiny zaznamenal údaje o zaměstnavateli žalované a údaj o tom, že pracovní poměr byl sjednán na dobu určitou. Z potvrzení zaměstnavatele ze dne 23. 1. 2018 bylo zjištěno, že průměrný čistý měsíční příjem za poslední tři kalendářní měsíce od 15. 10. 2017 do 31. 12. 2017 činil 13 781 Kč a že nejsou prováděny žádné zákonné srážky. Z výplatní pásky za měsíc prosinec 2017 soud zjistil, že mzda žalované činila v tomto měsíci 10 693 Kč a nezdánitelná náhrada 1 800 Kč, tj. celkem 12 493 Kč. Z výpisu z bankovního účtu žalované za prosinec 2017 vyplývá, že dne 19. 12. 2017 jí byla na účet připsána mzda ve výši 11 308 Kč, že počáteční zůstatek na účtu činil – 17 193,10 Kč a konečný zůstatek – 19 858,46 Kč a že k účtu je sjednán kontokorent do částky 20 000 Kč (úrok 16,90 %). Z návrhu na uzavření smlouvy č. [REDAKCE] ze dne 23. 1. 2018, z oznámení o schválení úvěru ze dne 25. 1. 2018 včetně dodejky, splátkového kalendáře ke smlouvě, předmluvního formuláře ze dne 23. 1. 2018 a dokladu o vyplacení úvěru zjistil, že mezi účastníky byla uzavřena smlouva o úvěru. Žalovaná prostřednictvím formuláře žalobce podepsala dne 23. 1. 2018 návrh na uzavření smlouvy, který byl žalobcem akceptován dne 24. 1. 2018. Na základě smlouvy žalobce poskytl žalované úvěr ve výši 55 000 Kč a žalovaná se zavázala poskytnutý úvěr, včetně úrokového navýšení 158,10 % ročně, splácet ve 42 měsíčních splátkách po 4 692 Kč, splatných vždy k 25. dni každého kalendářního měsíce, počínaje měsícem následujícím po vyplacení úvěru, vše dle splátkového kalendáře, který tvořil přílohu oznámení žalobce o schválení úvěru, které bylo dle dodejky žalované doručeno. Celková částka, kterou měla žalovaná zaplatit, činila 197 064 Kč. Žalovaná úvěr čerpala 24. 1. 2018 na shora uvedený účet žalované u [REDAKCE]. Dle karty klienta žalovaná na dluh uhradila dne 22. 2. 2018 5 000 Kč, dne 23. 3. 2018 4 700 Kč, dne 24. 4. 2018 4 700 Kč, dne 21. 6. 2018 4 700 Kč, dne 23. 7. 2018 4 400 Kč, dne 31. 7. 2018 4 692 Kč, dne 18. 9. 2018 2 000 Kč, dne 23. 10. 2018 6 000 Kč. Do prodlení o více než 65 dnů se dostala žalovaná s úhradou splátky č. 8 splatné dne 25. 9. 2018 a podle článku 6. 3. smlouvy došlo k automatickému zesplatnění k 29. 11. 2018. V článku 6. 1. smlouvy bylo ujednáno, že žalobci vznikne nárok na smluvní pokutu za prodlení se splátkou delší než 30 dnů ve výši 499 Kč, v článku 6. 2. smlouvy bylo ujednáno, že žalobci vznikne nárok na zaplacení náhrady nákladů spojených s prodlením s úhradou splátky delší než 15 dnů ve výši 200 Kč. V článku 6. 4. smlouvy byla sjednána povinnost žalované uhradit dosud nezaplacenou jistinu a veškeré nezaplacené úroky přirostlé ke dni zesplatnění s tím, že tyto se stávají součástí nové jistiny úvěru. V případně prodlení s úhradou nové jistiny byl v článku 6. 5. smlouvy sjednán nárok na zaplacení smluvní pokuty ve výši 0,1 % z dlužné nové jistiny za každý den prodlení s její úhradou. Dle karty klienta žalovaná po zesplatnění celého úvěru uhradila žalobci dne 29. 1. 2019 6 000 Kč, dne 7. 3. 2019 6 000 Kč, dne 2. 4. 2019 3 000 Kč, dne 4. 4. 2019 2 000 Kč, dne 7. 5. 2019 1 000 Kč, tj. celkem 18 000 Kč. Žalovaná byla vyzvána k úhradě dlužných splátek a upozorněna na možnost zesplatnění úvěru dopisem žalobce ze dne 25. 9. 2018, 26. 10. 2018 a 26. 11. 2018. Oznámením ze dne 29. 11. 2018 byla žalovaná upozorněna na zesplatnění úvěru a požádána o zaplacení dlužné částky.

9. Uvedený skutkový stav soud prvního stupně posoudil podle ustanovení § 2395, § 588 o. z. a podle ustanovení § 86 odst. 1 a § 87 odst. 1 zákona č. 257/2006 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 257/2016 Sb.“). Vzhledem k tomu, že sjednaná smlouva měla spotřebitelský charakter, soud prvního stupně se k námitce žalované zabýval otázkou, zda před uzavřením této smlouvy žalobce splnil svou povinnost a dostatečně a odborným způsobem zkoumal úvěruschopnost žalované jakožto spotřebitele. Soud prvního stupně vyhodnotil důkazy předložené ke splnění této předmluvní povinnosti a dospěl k závěru, že tuto povinnost žalobce nesplnil, neboť podklady, na jejichž základě posuzoval úvěruschopnost žalované, dle soudu samy o sobě vzbuzovaly důvodné pochybnosti o schopnosti žalované spotřebitelský úvěr splácet. Největší pochybnost vzbuzoval obsah předloženého výpisu z účtu vedeného u [REDACTED] a. s. za měsíc prosinec 2017, neboť je z něj patrné, že jak počáteční tak i konečný zůstatek tohoto účtu byl záporný a to nikoliv v nepatrné výši, že žalovaná má sjednaný kontokorent s limitem čerpání 20 000 Kč a že měsíční výdaje žalované tak převyšovaly její měsíční příjmy představované pouze mzdou. Rovněž z výplatní pásky žalované a z potvrzení jejího zaměstnavatele bylo zřejmé, že žalovaná nemá dostatečné příjmy k úhradě splátek, a navíc měla sjednan pracovní poměr na dobu určitou do 31. 3. 2018, tedy na dobu o mnoho kratší, než na jakou byl předmětný závazek sjednán. O nižší schopnosti žalované splácet poskytnutý spotřebitelský úvěr svědčilo i nízké skóre žalované v systému NRKI. Měl za to, že ani posouzení výdajů nebylo provedeno s odbornou péčí, pokud žalobce bez jakýchkoliv podkladů vyhodnotil výdajové poměry žalované na částku 4 710 Kč, které ani rámcově neodpovídají obvyklým výdajům osob v České republice na bydlení (zahrnující náklady na elektřinu, vodu, plyn a další poplatky), dopravu, jídlo a osobní náklady. Za této situace soud prvního stupně posoudil smlouvu o spotřebitelském úvěru jako neplatnou podle ustanovení § 87 odst. 1 zákona č. 257/2016 Sb., a v rámci vypořádání vztahů mezi účastníky uložil žalované vrátit žalobci částku 808 Kč představující rozdíl mezi poskytnutým úvěrem ve výši 55 000 Kč a částkou 54 190 Kč, kterou žalovaná žalobci již zaplatila. Dále žalované uložil povinnost zaplatit žalobci podle ustanovení § 1970 o. z. úrok z prodlení ve výši 9 % ročně, když tato výše byla nižší než sazba stanovená právními předpisy. Vzhledem k neplatnosti smlouvy, soud prvního stupně zamítl žalobu jako nedůvodnou v těch nárocích, které měly základ právě v této smlouvě.
10. Odvolací soud při přezkumu napadeného rozsudku vycházel ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn soudem prvního stupně, který k němu dospěl na základě správně provedeného dokazování.
11. Smlouva o spotřebitelském úvěru byla uzavřena po 1. 1. 2014, a soud prvního stupně proto věc po právní stránce správně posoudil podle ustanovení § 2395 a násl. o. z. a s ohledem na spotřebitelskou povahu předmětné smlouvy správně zároveň aplikoval zákon č. 257/2016 Sb., konkrétně ustanovení § 86 a § 87 tohoto zákona. Odvolací soud souhlasí i s tím, že obdobně jako podle předchozí právní úpravy obsažené v zákoně č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění účinném do 30. 11. 2016, bylo podle zákona č. 257/2016 Sb. namísto se v případě smlouvy o spotřebitelském úvěru předně zabývat otázkou, zda ze strany žalobce jakožto poskytovatele úvěru byla před vlastním uzavřením smlouvy splněna jeho zákonná povinnost zkoumat s odbornou péčí úvěruschopnost žalované jakožto spotřebitele.
12. Podle ustanovení § 2395 o. z. smlouvou o úvěru se úvěrující zavazuje, že úvěrovanému poskytne na jeho požádání a v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a úvěrovaný se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky.
13. Podle ustanovení § 75 odst. 1 zákona č. 257/2016 Sb. poskytovatel a zprostředkovatel je povinen provozovat svou činnost s odbornou péčí.
14. Podle ustanovení § 86 odst. 1 zákona č. 257/2016 Sb. poskytovatel před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru nebo změnou závazku z takové smlouvy spočívající ve významném navýšení celkové výše spotřebitelského úvěru posoudí úvěruschopnost spotřebitele na základě nezbytných, spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací, získaných od spotřebitele, a pokud je to nezbytné, z databáze umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele nebo i z jiných zdrojů.

Poskytovatel poskytne spotřebitelský úvěr jen tehdy, pokud z výsledku posouzení úvěruschopnosti spotřebitele vyplývá, že nejsou důvodné pochybnosti o schopnosti spotřebitele spotřebitelský úvěr splácet.

15. Podle ustanovení § 86 odst. 2 věta první zákona č. 257/2016 Sb. poskytovatel při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele posuzuje zejména schopnost spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru, a to na základě porovnání příjmů a výdajů spotřebitele a způsobu plnění dosavadních dluhů.
16. Zakotvení tohoto ustanovení do právního řádu si vyžádala směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. 4. 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102 EHS, podle níž musí věřitel před uzavřením smlouvy posoudit schopnost spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr (článek 8).
17. Podle ustanovení § 87 odst. 1 zákona č. 257/2016 Sb. poskytne-li poskytovatel spotřebiteli spotřebitelský úvěr v rozporu s § 86 odst. 1 větou druhou, je smlouva neplatná. Spotřebitel může uplatnit námitku neplatnosti v tříleté promlčecí lhůtě běžící ode dne uzavření smlouvy. Spotřebitel je povinen vrátit poskytnutou jistinu spotřebitelského úvěru v době přiměřené jeho možností.
18. Povinnost věřitele zkoumat schopnost dlužníka splácet sjednaný úvěr je v zákoně stanovena nikoliv pouze na ochranu zadávajícího se spotřebitele, ale současně též na ochranu dotčeného věřitele (v jehož prospěch je, aby spotřebitel, jenž se vůči němu úvěrově zavazuje, byl skutečně schopen svým závazkům dostát), tak i na ochranu všech dalších (i potenciálních) věřitelů dotčeného spotřebitele, u nichž by řádné splácení jejich pohledávek daným spotřebitelem v případě jeho předlužení (další závazky), které na sebe bere, mohlo být ohroženo.
19. Schopnost spotřebitele splácet sjednávaný úvěr je třeba chápat jako situaci, kdy v závislosti na frekvenci splácení zbyde spotřebiteli v jeho osobním (domácím) rozpočtu dostatek finančních prostředků na to, aby mohl za normálního běhu věcí bez problémů a omezení splácet splátku úvěru v předpokládané výši. Proto musí věřitel mimo jiné analyzovat spotřebitelův rozpočet, a to jak ohledně jeho příjmů, tak ohledně jeho výdajů, a to vždy ve vztahu ke konkrétnímu žadateli o úvěr a informacím o jeho konkrétních příjmech ze zaměstnání či jiné činnosti, nákladech na bydlení, dopravu, domácnost nebo nezaopatřené děti, jakož i o dalších pravidelných výdajích spotřebitele, včetně splátek jiných úvěrů. Analýza pouze některé ze stran rozpočtu sama o sobě k posouzení úvěruschopnosti nepostačuje.
20. Při získávání relevantních informací za účelem posouzení úvěruschopnosti spotřebitele má věřitel vycházet jak z informací dodaných spotřebitelem, tak z informací, které získá z jiných dostupných zdrojů (informace z databází shromažďujících informace o bankovních i nebankovních úvěrových vztazích) při respektování spotřebitelových práv na ochranu jeho osobních údajů tak, aby věřitel byl schopen získat objektivní obraz o finanční situaci spotřebitele. K tomuto závěru dospěla i soudní praxe v rozsudku Nejvyššího správního soudu sp. zn. 1 As 30/2015 (použitelná i za účinnosti zákona č. 257/2016 Sb.), podle kterého je součástí odborné péče poskytovatele úvěru při plnění shora uvedené povinnosti i taková obezřetnost, která jej vede k nespolehání se jen na údaje tvrzené žadatelem o úvěr, ale i k prověření (požadavku na doložení) těchto tvrzení. Tomu odpovídají i obecné pokyny Evropského orgánu pro bankovníctví (EBA) k posouzení úvěruschopnosti, podle kterých je základem pro posouzení úvěruschopnosti spotřebitele zejména spolehlivé zjištění příjmů spotřebitele (a jejich historie) a na straně druhé zjištění a zohlednění jeho výdajů, včetně jeho životních nákladů, a stav jeho závazků, včetně dosavadního způsobu jejich plnění.
21. Z uvedeného tedy plyne, že pouhé doplnění čísel do formuláře, bez ověrování příjmové a výdajové stránky rozpočtu spotřebitele, k řádnému posouzení jeho úvěruschopnosti nebude postačovat. Obezřetnost bude namísto zejména při posuzování výdajové stránky, kdy jsou často uváděny a posuzovány nereálné údaje. Ve vztahu k výdajům proto nelze vycházet ze zákonem stanoveného

životního minima a z nedoložených tvrzení spotřebitele k relevantním výdajům. V tomto směru by měl věřitel ověřit alespoň ty základní a nezbytné podstatné výdaje, které pravidelně každému spotřebiteli vznikají, zejména náklady na bydlení a služby s ním související (v případě vlastního bydlení informativním výpisem z katastru nemovitostí, nájemné či inkaso potvrzením třetí osoby, výpisem z účtu, nájemní smlouvou apod.). Zvýšená pozornost by měla být věnována zjišťování stavu závazků, které bude spotřebitel povinen plnit v průběhu trvání daného úvěrového vztahu. Odvolací soud si je vědom toho, že ustanovení o povinnosti posoudit úvěruschopnost spotřebitele je normou s relativně neurčitou hypotézou, že zákon nestanoví žádný konkrétní postup, který by měl být ze strany věřitele dodržován a že by tedy výklad ustanovení neměl vést k nereálným požadavkům kladeným jak na poskytovatele úvěru, tak na žadatele o úvěr. Pokud však má být smysl a účel daného ustanovení zachován, pak splnění dané povinnosti není možné bez reálného zjištění nejen příjmů a dosavadního dluhového zatížení spotřebitele, ale také základních pravidelných a nezbytných výdajů, které lze u každého spotřebitele rozumně očekávat. Žalované ze zákona plyne povinnost v žádosti o úvěru uvádět pravdivé a nezkrácené údaje pod hrozbou trestněprávní sankce, to však žalobce nevyvazuje z jeho povinnosti postupovat shora nastíněným způsobem.

22. S ohledem na žalobcem poskytnuté doklady k ověření úvěruschopnosti žalované se odvolací soud ztotožňuje s hodnocením soudu prvního stupně, že žalobce nedostál své zákonné povinnosti posoudit úvěruschopnost žalované náležitým způsobem. Žalobce zjistil a měl dostatečně doloženu aktuální příjmovou stránku rozpočtu žalované. O odborné péči však nelze hovořit v souvislosti s hodnocením výdajové stránky rozpočtu žalované. Žalobce se spokojil s neověřenými informacemi o výdajích žalované a řádně si nezjistil ani její dluhové zatížení za situace, kdy způsob plnění dosavadních dluhů (platební morálka) byl ohodnocen velmi nízkým skóre a kdy z dokladů bylo zjištěné, že žalovaná je minimálně zatížena povinností splácet kontokorent, přičemž jeho čerpaná (byť sjednaná) výše přesahovala výši příjmů žalované. K poměrům žalované tak bylo zjištěno a ověřeno, že její příjem činí průměrně cca 13 000 Kč měsíčně. Co se týče základních a nezbytných životních nákladů žalované (zejména v souvislosti s bydlením), tyto nebyly žádným způsobem ověřeny (vlastní bydlení a informativním výpisem z katastru nemovitostí, nájemné či inkaso, potvrzením třetí osoby, výpisem z účtu, nájemní smlouvou apod.). Výdaje k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb zredukované na částku životního minima se jeví odvolacímu soudu jako nereálné. Rovněž výdaje na bydlení ve výši 1 300 Kč neodpovídají běžným nákladům na bydlení, přičemž za situace, kdy je žalobce neměl ověřeny, by odvolací soud očekával, že i v této otázce bude využívat paušální částky stanovené právními předpisy upravující poskytování pomoci k zajištění úhrady nezbytných nákladů na bydlení (kritérium tzv. normativních nákladů na bydlení významné při rozhodování o sociálních dávkách, které se pohybují v částkách vyšších než 1 300 Kč). Žalobce nevzal v potaz ani informace plynoucí z výpisu z účtu žalované, podle nějž bylo zjevné, že žalovaná své potřeby saturuje prostřednictvím kontokorentu sjednaného v poměrně vysoké výši přesahující její příjmové poměry. Nelze proto hovořit ani o důsledném prověření žalované v databázi NRKI. Registr NRKI shromažďuje data o splácení či nesplácení závazků určitého subjektu a údaje o jeho smluvních vztazích, tj. o úvěrových produktech přijatých i odmítnutých, přičemž na základě těchto údajů je určována bonita, důvěryhodnost a platební morálka daného subjektu (s přesahem do minulosti). Žalobce si tak mohl z databáze zjistit nejen údaj o platební morálce žalované při splácení závazků (tzv. skóre), ale i údaje o úvěrových závazcích žalované (úvěrovou zprávou), když minimálně nutnost splácení kontokorentu z podkladů vyplynula. Odvolací soud tak uzavírá, že postup žalobce nelze vyhodnotit jako postup splňující kritéria odborné péče.
23. Následkem nikoliv řádného posouzení úvěruschopnosti spotřebitele ze strany poskytovatele úvěru je neplatnost smlouvy o spotřebitelském úvěru. Odvolací soud při svém právním hodnocení věci vycházel z rozsudku Soudního dvoru EU ze dne 5. března 2020 ve věci C – 679/18 OPR - Finance, jenž se jednoznačně vyslovil k otázce povinnosti soudu zkoumat ex offio (i bez návrhu spotřebitele), zda došlo k porušení předsmuvní povinnosti věřitele stanovené v článku 8 směrnice, tj. povinnosti

posoudit úvěruschopnost spotřebitele, a to s tím, že současně je vnitrostátní soud povinen vyvodit z případného porušení této povinnosti důsledky, které z porušení této povinnosti vyplývají ve vnitrostátním právu, za podmínky, že sankce splňují požadavky článku 23 uvedené směrnice, tj. musí být účinné, přiměřené a odrazující. Takovouto účinnou, přiměřenou a odrazující sankcí může být pouze neplatnost absolutní, a nikoliv pouhá neplatnost relativní, která by ve svém důsledku vedla k relativizaci ochrany spotřebitele jako takové i celé s tím související právní úpravy. Tento náhled, odmítající relativní neplatnost jakožto nedostatečný nástroj ochrany spotřebitele, je dlouhodobě sdílen i judikaturou Ústavního soudu, který v usnesení svého pléna ze dne 9. 2. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 1/10 zdůraznil, že koncepci relativní neplatnosti spotřebitelských smluv chápe jako nesouladnou i s českým ústavním pořádkem, konkrétně s principy rovnosti, přiměřenosti a právní jistoty, která je neslučitelná s podstatou a účelem takové právní úpravy, jež má být projevem zásady ochrany fakticky slabší smluvní strany (spotřebitele), v soukromém právu korigující uplatnění zásady autonomie vůle (bod 41. citovaného rozhodnutí). Tehdy byla řešena rovněž otázka relativní neplatnosti spotřebitelské smlouvy zakotvená v ustanovení § 55 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb. ve znění účinném do 31. 7. 2010. Směrnice nemají tzv. přímý horizontální účinek a textu směrnice se proto nelze ve vztahu mezi jednotlivci přímo dovolávat (viz např. rozhodnutí Soudního dvora EU, dříve ESD, ve věci C-91/92, Faccini Dori, srov. též stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2013, sp. zn. Cpjn 200/2011, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 79/2013). Postulát o ochraně spotřebitele obsažený v dotčených směrniciích směřuje především k zákonodárci (aby správně provedl transpozici směrnice do národního práva), nicméně v rámci tzv. nepřímého účinku směrnic směřuje i k národním soudům, které mají povinnost volit v rámci národního práva ex offio eurokonformní výklad tak, aby uvedeného účelu bylo dosaženo (viz např. rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci C-106/89, Marleasing SA, ve vztahu k úvěrům pak ve věci C-377/14, Radlinger, nebo C-76/10, Pohotovost). Odvolací soud proto sankci neplatnosti zakotvenou v ustanovení § 87 odst. 1 zákona č. 257/2016 Sb. vyložil v souladu se smyslem a účelem daného ustanovení (nikoli pouze za použití gramatického výkladu) za použití ustanovení § 588 o. z. jako neplatnost absolutní (viz soudní praxe Krajského soudu v Praze sp. zn. 27 Co 143/2019, 27 Co 23/2020, 28 Co 31/2020, 22 Co 107/2020, 30 Co 62/2020 aj.).

24. Za stavu, kdy mezi účastníky nebyl sjednán platný závazek, se při vypořádání vztahu mezi nimi na místo obecných ustanovení o bezdůvodném obohacení uplatní speciální ustanovení § 87 odst. 1 věty poslední zákona č. 257/2016 Sb., podle kterého vzniká žalobci vůči žalované pouze nárok na vrácení poskytnuté jistiny a na nic jiného. Uvedený způsob vypořádání neplatného závazku pak dle odvolacího soudu neumožňuje jiný postup, než že se vůči této jistině musí započítat částky, které žalovaná žalobci na neplatný závazek již zaplatila. Soud prvního stupně tak správně uložil žalované povinnost vrátit žalobci částku 808 Kč, a to včetně úroku z prodlení, když počátek prodlení byl správně stanoven podle ustanovení § 1958 odst. 2 o. z. v návaznosti na výzvu k zaplacení a výše úroku z prodlení odpovídala nařízení vlády č. 351/2013 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Ve zbývajícím rozsahu byla žaloba správně zamítnuta, neboť šlo o nároky, které neměly oporu v platném právním titulu.
25. Ze všech shora uvedených důvodů odvolací soud podle ustanovení § 219 o. s. ř. rozsudek soudu prvního stupně v části výroku II. o zamítnutí žaloby pro peněžitá plnění tak, jak byla specifikována v odvolacím návrhu, potvrdil.
26. Soud prvního stupně rozhodl správně i o náhradě nákladů řízení mezi účastníky, když co do poměru úspěchu a neúspěchu ve věci byla žalovaná procesně úspěšnější, náhrady nákladů řízení se však vzdala a soud proto správně rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Odvolací soud proto podle ustanovení § 219 o. s. ř. potvrdil i nákladový výrok III..
27. O náhradě nákladů odvolacího řízení bylo rozhodnuto za použití ustanovení § 224 odst. 1 o. s. ř. v souladu s ustanovením § 151 odst. 1 věty před středníkem o. s. ř. podle ustanovení § 142 odst. 1



o. s. ř., když žalobce v odvolacím řízení úspěšný nebyl a žalovaná se práva na náhradu nákladů této fáze řízení vzdala.

**Poučení:**

Proti tomuto rozsudku lze podat dovolání do dvou měsíců ode dne jeho doručení k Nejvyššímu soudu České republiky v Brně prostřednictvím Okresního soudu v Kolíně, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Praha 5. ledna 2021

JUDr. Oto Kubeš v. r.  
předseda senátu